

Politická scéna a parlamentní volby 2007 v Estonsku

27.dubna 2007 Iivi Zajedová

V Estonsku proběhly letos 4. března parlamentní volby, které v několika oblastech vynikly svou výjimečností.

Na začátku 21. století je politická situace v Estonsku víceméně dotvořena. Výjimkou se zdál být snad jen rok 2003, kdy pravice strana Res Publica získala překvapivých 28 ze 101 možných mandátů s postem premiéra. Její popularita však poklesla díky vysokému počtu skandálních odhalení ve vlastních řadách. V roce 2006 pak splynula s Vlasteneckou stranou.

Res Publica hlásá podporu konzervatismu, ale v jejím politickém programu a rozhodnutích nejsou patrné klasicky konzervativní prvky. Res Publica například propaguje myšlenku tzv. „simple state“, což je spíše typické pro liberalismus než pro konzervatismus.

Vlastenecká strana je pronárodní politická strana s křesťansko-demokratickými hodnotami. Podporuje silnou rodinnou a imigrační politiku a klade důraz na estonský jazyk. Za premiéra Laara (1992) nastavila silný neoliberalistický hospodářský kurz.

Reformní strana propaguje klasická liberální východiska, především svobodu jednotlivce, prioritu vlastní volby, otevřenou liberální tržní ekonomiku s nízkými daněmi a flexibilním pracovním trhem. Neklade přílišný důraz na sociální politiku. Přijatelný je pro ni také nárůst imigrace, která může kompenzovat nedostatek vlastních odborníků a pracovních sil vůbec.

Sociálně demokratická strana je orientována spíše tradičněji v duchu skandinávské levice. Hlavními hodnotami jsou rovnoprávnost, spravedlnost a solidarita. Směřuje ke státu blahobytu. Je také jedinou stranou, která zdůrazňuje sociální ochranu nezaměstnaných.

Strana středu byla často nepřesně označována jako strana levicová, a to především v důsledku silné stranické propagandy a populismu vůči hlavním skupinám svých voličů (důchodci, nižší příjmové skupiny, ruskojazyčné národnostní menšiny). Strana se snaží podporovat především malé a střední podniky.

Lidová strana se odlišuje od Reformní podporou umírněného nacionalismu a konzervativizmu. Vychází z přesvědčení, že stát by si měl udržet hlavní postavení ve strategických ekonomických sektorech, mít pod kontrolou zahraniční obchod a měl by provádět flexibilní daňovou politiku (např. zvyšující se daní z příjmu). Reprezentuje zájmy výrobců zemědělských produktů.

Estonské zvláštnosti: elektronické hlasování, předvolby

První zvláštností, která stojí za zmínku, je alternativa hlasování elektronickou cestou. Zajímavostí estonského volebního systému jsou také tzv. „předvolby“, kdy je v určitém období možno odvolit mimo místo trvalého bydliště (letos se jich zúčastnilo 19,1 % voličů oproti minulým 14,5 %). Uvažuje se mimo jiné o dalších usnadněních, např. možnost hlasování ve velkých obchodních centrech či volba mobilním telefonem.

Voleb se zúčastnilo celkem 12 politických stran z nichž 4 se přímo podílely na povolebních jednáních o vytvoření vládní koalice. Výsledky voleb překvapily, poprvé od roku 1999 zde totiž nevíťezila Strana středu (26,1 %, 29 mandátů), ale Reformní strana, která zaznamenala svůj úspěch ziskem 31 mandátů (27,8 %). Třetí skončila s 19 mandáty Vlastenecká strana, sdružená spolu s Res Publicou do seskupení IRL. Týden po volbách začala koaliční jednání vedená předsedou vítězů (Reformní strana) s IRL, Sociální demokracií a Stranou zelených. První tři z nich pak 5.dubna sestavily koaliční vládu.

S ohledem na poměr mandátů své vítězné strany a koaličních partnerů (31:29), staronový premiér, Andrus Ansip (předseda Reformní strany), nabídl více ministerských křesel ostatním stranám. Poměr ministrů (7:9) tak obrátil rozložení sil ve vládě a upevnil vzniklý koaliční svazek.